EMFAZA LUI *NU* LA FORMELE NEGATIVE ALE VERBULUI

ADRIAN TURCULEȚ

1. INTRODUCERE

Fenomenul de care ne ocupăm: emfaza[1] adverbului *nu* la formele verbale negative de tipul *nu vede* a reținut atenția mai multor cercetători, fiind considerat o trăsătură specifică a limbii române în comparație cu alte limbi care nu pun în evidență negația verbului (Puşcariu 1931–1933: 35, Dascălu Jinga 2002: 7).

Probabil prima mențiune a fenomenului, în care *nu* este pus, pe drept cuvânt, împreună cu alte particule emfatice, aparține lui T. Cipariu (1869: 138). Autorul primei gramatici academice româneşti observă că, după unele particule: *nu, prea* 'peste măsură', *mai* 'cu mult mai'[2], „cuvântul următor se pare a-şi pierde accentul [s]au de tot, de sunt scurte, precum *nú ştiu, preá bine, mái bine*, [s]au în[tru] câtva, de sunt mai lungi, precum *preá bine ştiu; cél mai mare;* de unde părticeaua dintâi , cu atâta se accentuează şi mai tare." Ulterior au fost adăugate, ca purtătoare ale accentului în frază, şi alte particule, ca exclamativele *da(r), ba, ia(n): d-ápoi, bá să mai zici, iá(n) vezi,* precum şicuvintele interogative: *ce, cine, unde, când, cum* (Puşcariu 1959/1994: 106, Lombard 1930: 147, Iordan 1943/1975: 66). S. Puşcariu (1923: 772) a remarcat un aspect particular al acestui fenomen, care a fost discutatmai târziu de A. Avram (1968) sub denumirea tehnică „transfer accentual": atunci când forma verbală sau un clitic care o precedă începe cu vocalele *a*sau *o, u* al negației se elidează, iar accentul acestuia trece pe vocala inițială a verbului: *n-álerga, n-ásculta, n-ó văd, n-ó să vină;* în forme de tipul *ce-aveți* [č-áveț'], se produce contragerea *e* + *a* > *ea.* Gramatica (1966: 470) consemnează faptul că „adeseori în propoziții negative *nu* este accentuat" şi indică unele situații sintactice în care accentuarea acestuia este normală şi normată. Mai recent se observă tendința de a absolutiza emfaza lui *nu* înainte de verb(Gramatica 2005: 712, 908).

[1] Prin *emfază* (*accent emfatic*) înțelegem accentul sintactic care constă în reliefarea unei unități de expresie prin sporirea considerabilă (mai mare decât la accentul obişnuit) a unui/unor parametri acustici, mai ales a frecvenței fundamentale a silabei accentuate, asigurându-i preeminența auditivă în cadrul enunțului.

[2] Am lăsat de o parte „părticeaua" învechită *cám mai.*

FD, XXXVII, Bucureşti, 2018, p. 141–160

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

L. Dascălu Jinga afirmă că „negația *nu* poartă totdeauna [subl. ns.] accentul frazei” (2001: 22) şi propune ca normă a intonației enunțului asertiv negativ tiparul melodic cu vârfultonal pe *nu*(Gramatica: 908), prezentat de noi mai jos (*“nu vé(de)*: vezi fig. 3).

2. METODOLOGIE

Am extras din arhiva *Atlasului multimedia prozodic român*. Partea I (AMPROM I) patru enunțuri asertive negative, rostite de câte doi informatori (o femeie şi un bărbat) din 25 de oraşe, centre economice, sociale şi culturale. Aceste enunțuri[3], cu păstrarea siglelor din chestionarul fix al atlasului, sunt:

twkn : Nevasta nu vede un[4] *căpitan.*

dwkn: Nevasta tinerea nu vede un căpitan.

swkn: Nevasta frumoasă nu vede un căpitan.

zwkn: Nevasta harnică nu vede un căpitan.

Prima parte a AMPROM este consacrată limbii literare colocviale, subiecții anchetați fiind persoane cu studii superioare, care folosesc în mod curent varianta literară a limbii române. Reamintim[5] faptul că chestionarul fix al AMPROM are ca obiectiv înregistrarea a 45 de propoziții asertive şi interogative, în formă afirmativă şi negativă, rostite cu o intonație „neutră” („neutrală”), adică fără intenția de a reliefa vreun anumit constituent al enunțului[6]. Fiecare enunț a fost rostit de fiecare subiect de cel puțin trei ori la intervale separate de timp; în tabelul din *Anexă* cele trei repetiții sunt semnalate prin 1, 2, 3, de ex. *twka*1*, twka*2, *twka*3. Apariția frecventă sau chiar generală la unii informatori a emfazei adverbului *nu* în răspunsurile la chestionarul fix atestă tendința de generalizare („gramaticalizare”) a unui model melodic „stilistic”, apărut în situații de vorbire particulare, care cer o reliefare mai puternică a negației[7].

Pentru analiza proeminenței auditive a celor două componente ale formei negative *nu vede* (§ 3) am ascultat (de mai multe ori) rostirea secvenței *nu vede* în 600 de enunțuri: 12 (4 × 3 repetiții) × 2 subiecți = 24 × 25 localități. Răspândirea teritorială a emfazei adverbului *nu* este reprezentată schematic pe harta 1 (§ 4).

[3] Cele patru enunțuri au fost alese pentru a urmări o eventuală influență a accentelor precedente (oxiton, paroxiton, proparoxiton: *tinerea, frumoasă*, *harnică*) asupra accentuării lui *nu*, ipoteză infirmată de rezultatele cercetării.

[4] Cu rare excepții, secvența *vede un* a fost pronunțată cu contragerea celor două vocale alăturate: *véḍi-un.*

[5] Despre AMPROM au fost publicate o serie de articole şi comunicări; mai recent, vezi Turculeț 2013.

[6] Asemenea enunțuri sunt numite de D. R. Ladd (2008: 219, 254–259, 266) cu focalizare largă (*broad focus*) vs. cele cu focalizarea unui/unor constituent/i (*narrow focus*).

[7] I. Iordan (1975: 61) explică mutarea accentului pe prima silabă în *spúrcat* prin „‘gramaticalizarea’ accentului *stilistic* ”.

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

Pentru analiza acustică a celor două vocale ale formei negative *nu vede,* am selectat 144 de enunțuri: 24 × 6 localități (care prezintă pe harta 1 o frecvență diferită a emfazei lui *nu*).

Se ştie că perceperea fenomenelor prozodice (în speță, accentul şi intonația) se bazează, în esență, pe unele caracteristici auditive (subiective şi relative) ale sunetelor vorbite: durata, intensitatea (perceptibilitatea) şi înălțimea, care, la rândul lor, au la bază trăsături acustice ale sunetelor: durata (măsurată în sutimi sau miimi de secundă), intensitatea fizică (energia sonoră, măsurată în decibeli) şi frecvența de vibrație a coardelor vocale (măsurată în herți). Pentru prelucrarea acustică a datelor, AMPROM foloseşte metodologia dezvoltată pentru *L'Atlas Multimédia Prosodique de l'Espace Roman* (AMPER)[8]. Vocalele fiecărui enunț sunt segmentate şi etichetate în programul de analiză *Praat* şi apoi, pe baza unui script implementat în acelaşi program, se creează fişiere de arhivă de tip *.txt*, care notează, pentru fiecare vocală: durata (în ms.), energia (în dB) şi tonul fundamental (F0 în Hz), măsurat în trei puncte (inițial, mediu şi final) ale vocalei. În tabelul 1am folosit aceste date pentru vocalele *u* din *nu* şi *é* din *véde*, extrase din fişierele *text.*

2. PROEMINENȚA AUDITIVĂ

Analiza proeminenței auditive a celor două silabe: *nu* şi *vé* relevă mai multe aspecte ale raportului denatură prozodică (accentuală) dintre cele două vocale şi, implicit, dintre silabele *nu* şi *vé*[9]. În comentarea acestor aspecte (care redau impresii subiective) vom apela anticipativ la datele acustice prezentate în tabelul 1din *Anexă*. De asemenea, vom ilustra cele mai importante raporturi cu ajutorul unor enunțuri analizate în Praat.

3.1. *nu vé* (83 ocurențe din 600 posibile). Adverbul *nu* este un cuvânt monosilabic *accentuabil* sau *accentogen* (în terminologia lui P. Garde 1968: 20), al cărui accent se actualizează în context. Forma negativă a verbului, de tipul *nu vede*, este însă o unitate semantică, sintactică şi prozodică (accentuală), în care rolul dominant revine verbului, iar *nu* are rolul unui morfem al negației (verbale şi propoziționale), asemenea unui morfem clitic, precum *se* din *se vede.* În această calitate el nu-şi poate realiza accentul virtual şi apare ca neaccentuat în cadrul

[8] Vezi, de exemplu, Romano, Lai, Roullet 2005; pentru „bibliografia în jurul proiectului AMPER" publicată până în anul 2011, vezi Mairano 2011: 33–63.

[9] Analiza auditivă a urmărit, în mod firesc, proeminența accentuală a cele două silabe: *nu* şi *ve,* în timp ce datele acustice prezentate în tabelul 1 aparțin celor două vocale: *u* şi *é,* principalele purtătoare ale trăsăturilor prozodice ale celor două silabe. Contradicția este doar aparentă. Urmărind în câteva enunțuri, pe de o parte, raportul dintre F0, durata şi intensitatea celor două silabe şi, pe de altă parte, raportul dintre aceleaşi trăsături ale vocalelor *u* şi *é,* am constatat că cele două tipuri de raporturi sunt, în esență, asemănătoare. Analiza acustică în cadrul silabei avantajează silaba *nu,* în care sonanta *n* susține şi completează parametrii acustici ai vocalei *u,* dar, în schimb, dezavantajează silaba *ve*, din cauza duratei mai mici, precum şi a scăderii F0 şi intensității pe obstruența *v.*

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

unității accentuale, cu gradul de proeminență zero: *nu véde.* Rostirea neaccentuată a lui *nu* este (relativ) frecventă la subiecții din partea de sud a țării, care nu emfatizează, în mod normal, pe *nu:* București – 20 cazuri (din 24 posibile), Timişoara – 17, Braşov – 12, Craiova, Cahul – 9; dar şi la Baia Mare – 7 (la subiectul masculin, care are un singur exemplu cu emfaza lui *nu*).

În rostirea subiecților bucureşteni, conturul melodic al asertivelor negative (ca, de altfel, şi al celor pozitive) este puțin modulat: după traseul F0 ceva mai ridicat al sintagmei nominale (SN), începe declinația specifică asertivelor, cu o uşoară „dezaccentuare" a verbului (accentul tonal pe *véde* este coborât (*downstepped*): !H*), după care urmează accentul tonal nuclear L* pe ultimul constituent; vezi fig. 1şi corelatele acustice din tabelul 1.

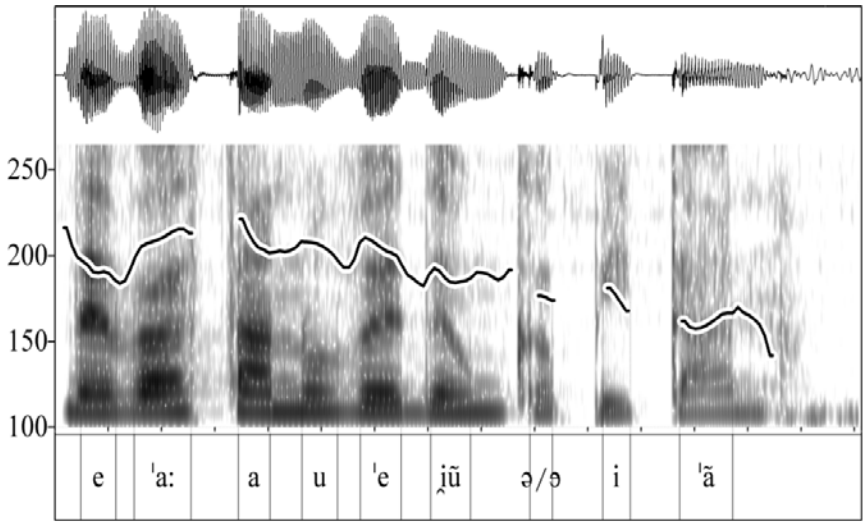

Fig. 1. Oscilograma şi spectrograma enunțului B5twkn2: *Nevasta nu vedi-un căpitan.* Vocalele sunt segmentate în Praat şi etichetate cu transcrierea IPA.

3.2. *nù vé* (variantă a lui 3.1, 46 ocurențe). Se percepe un accent slab, secundar pe *nu,* care nu afectează dominarea silabei accentuate a verbului : Alba Iulia – 10 exemple, Braşov – 7, Câmpulung Moldovenesc – 6, Baia Mare, Chişinău – 4; în unele cazuri (n) *u* are un parametru: F0, I sau D mai ridicat (vezi datele la enunțurile Cr6zwkn3[10], BM5 twkn1,T6dwkn1, din tabelul 1).

[10] Am simplificat sistemul de notare a punctelor de anchetă din atlas, reducându-l la siglele celor 25 de localități, şi anume: **AI** = Alba Iulia, **Ar** = Arad, **B** = Bucureşti, **BM** = Baia Mare, **Bor**, **Br** = Braşov, **BN** = Bistrița - Năsăud, **Bt** = Botoşani, **Bl** = Bălți, **Bz** = Buzău, **Cl** = Cahul, **CM** = Câmpulungul Moldovenesc, **CN** = Cluj-Napoca, **Cr** = Craiova, **Cs** = Constanța, **Ch** = Chişinău, **Cț** = Cernăuți, **Fş** = Focşani, **Iş** = Iaşi, **Or** = Oradea, **Sb** = Sibiu, **SM** = Satu Mare, **T** = Timişoara, **Tg** = Târgovişte, **TM** = Târgu Mureş. Cifrele următoare siglei indică subiecți, cele impare (5, 7) femei şi cele pare (6, 8) bărbați.

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

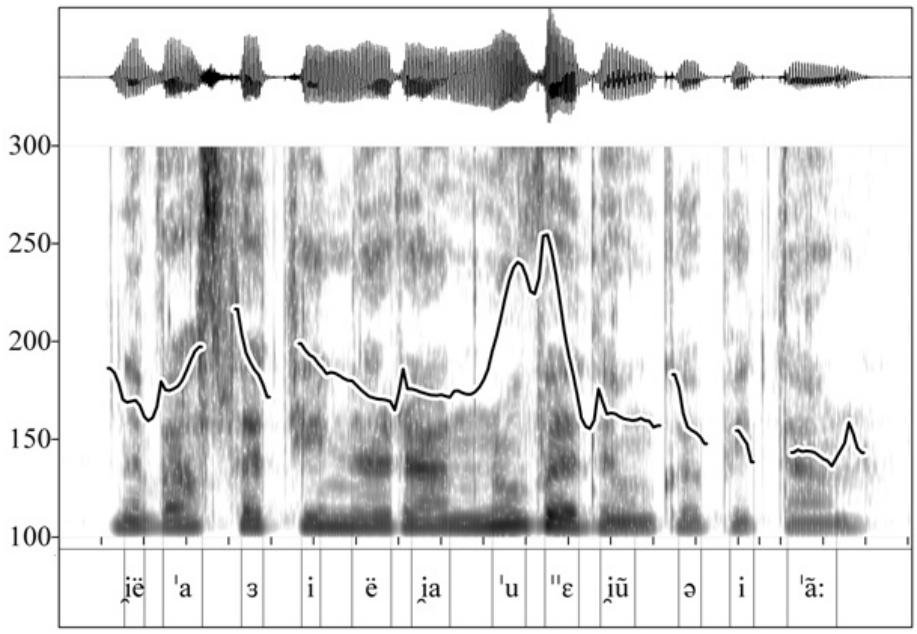

Fig. 2. Oscilograma şi spectrograma enunţului Sb5dwkn3: *Nevasta tinerea nu vedi-un căpitan.*

3.3. *nú "ve, nù "ve, nu "ve* (96 ocurenţe). Silaba accentuată a verbului poate primi un accent emfatic la vorbitorii care atribuie verbului accentul principal (nuclear) al enunţului[11]; câte cinci sau mai multe exemple au fost notate la Cluj-Napoca (16), Câmpulung Moldovenesc (10), Botoşani (9), Chişinău (7), Cahul (6), Alba Iulia, Focşani şi Bor (5). Emfaza verbului *vede* se realizează printr-o creştere considerabilă a I şi D silabei *vé*, ceea ce îi asigură acesteia o proeminenţă mai mare decât cea a lui *nu,* chiar şi în cazul când acesta are valori F0 mai mari; vezi valorile pentru enunţurile BM5twkn3 şi BM6zwkn3, T5dwkn1, swkn1, Cţ5dwkn1 din tabelul 1; *nu* poate fi neaccentuat sau accentuat sau poate primi un ecou al accentului lui *ve.* Şi mai netă este emfaza silabei *ve* în câteva exemple în care aceasta are, pe lângă vârful intensităţii, şi vârful tonal al enunţului, ca în fig. 2, unde este evidentă focalizarea verbului; silaba *ve* poartă un accent circumflex care depăşeşte vârful tonal al lui *nu.*

Adverbul *nu* nu se mulţumeşte însă cu rolul de morfem neaccentuat al negaţiei. În multe situaţii de vorbire, negarea unei stări de fapt, a unei opinii etc. capătă o importanţă deosebită, nu neapărat logică, intelectuală, ci legată, mai ales, de atitudinea şi starea afectivă a vorbitorului, care simte nevoia să pună în evidenţă,

[11] Locul accentului (principal) nuclear al enunţului depinde de raporturile logice şi pragma-semantice dintre constituenţii enunţului şi mai puţin de proeminenţa locală în cadrul conturului melodic global. În rostirea neutră a enunţului (cu focus larg), accentul nuclear poate trece chiar neobservat.

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

să emfatizeze negația[12]. *Nu* își actualizează accentul potențial și între cele două accente, cel al lui *nu* și cel al lui *ve*, începe concurența pentru obținerea ierarhiei în cadrul unității accentuale *nu vede.*

3.4. *"nu vé* (238 ocurențe) este raportul de preeminență cel mai net în favoarea negației verbale. Accentul lui *nu* este, de cele mai multe ori, ascendent-descendent (circumflex[13]) și atinge vârful tonal cel mai înalt al enunțului (HiF0), ca în fig. 3.

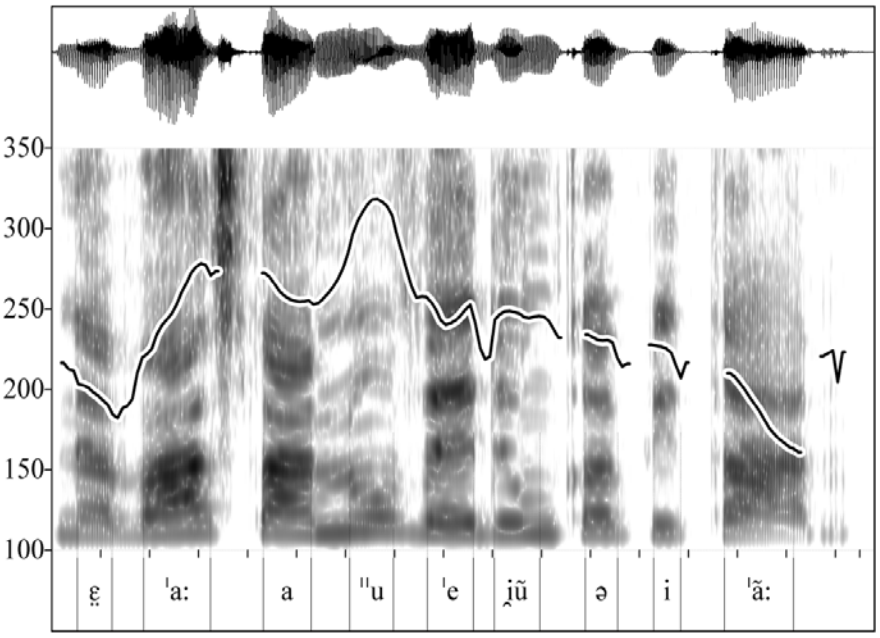

Fig. 3. Oscilograma și spectrograma enunțului Iș5twkn2: *Nevasta nu vedi-un căpitan.*

Accentul tonal circumflex este, în general, un indiciu important al focalizării unui constituent al enunțului, iar accentul circumflex al adverbului *"nu* este un semnal focusului contrastiv pe verbul la forma negativă în raport cu forma afirmativă. Îl numim *accent emfatic* având în vedere atât forma sa de realizare (melodică), cât și și conotațiile diverse atitudinale sau/și afective pe care le poate exprima în cadrul enunțului: siguranță sau incertitudine, satisfacție, surpriză, neîncredere etc.

Raportul *"nu vé*se păstrează și atunci când accentul circumflex are vârful la începutul lui *u* (între *n* și *u*) sau chiar pe nazala *n*, dacă *nu* are valori F0 mai mari, iar I și D au valori apropiate la cele două vocale; vezi Iș6dwkn1, swkn2,

[12] Unii notează emfaza lui *nu* și în scris prin subliniere sau scrierea cu majuscule. Despre importanța psihologică și „stilistică" a negației, vezi Pușcariu 1994: și Iordan 1975: 66).

[13] A. Philippide (1984: 329–334) distinge un accent *circumflex,* care funcționează ca „formă gramaticală", atât la accentul lexical (numit și *expirator, de intensitate, emfatic*), cât și la accentul *muzical.*

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

Cț5dwkn3, swkn2, twkn1, Cț6twkn1, Cr6twkn1, zwkn3.Important este ca F0 să formeze un vârf perceptibil la începutul sau la mijlocul silabei *nu*.

3.5. *"nu vè* (59 ocurențe). Predominarea accentuală a lui *nu* nu înseamnă că silaba accentuată a verbului îşi pierde accentul lexical[14]. Ea îşi păstrează accentul mai ales pe baza valorilor mai mari ale I sau/şi ale D (cf. § 6)

O dezaccentuare parțială a lui *vè* se percepe în unele cazuri în care valorile F0 ale lui *"nu* sunt net superioare celor ale lui *vè* (vezi Cț5swkn2, Cț6twkn1) sau, mai ales, când *"nu* are şi I mai mare (vezi BM5dwkn2, swkn3, BM6dwkn2, Cr6swkn1, Cț5dwkn2, twkn3) ori când toate valorile acustice (F0, I, D) ale lui *nu* sunt superioare celor ale lui *ve* (vezi Cr5twkn1).

3.6. *nú vè* (39 ocurențe). Când valoarea cea mai mare a F0 în sintagma *nu vede* se află la începutul lui (n)*u,* iar tonul coboară de la SN pe *nu* („proeminență negativă" la Isačenko 1966), accentul lui *nu* nu mai este perceput ca emfatic, ci ca un accent mai intens. Proeminența negativă a lui *nu* este frecventă mai ales la vorbitorii ardeleni care încep enunțul (SN) în registrul înalt al vocii (vezi fig. 4). Preponderența lui *nu* asupra lui *ve* se menține, dacă la valorile mai mari ale F0 îşi adaugă valori superioare ale I (vezi BM5swkn3); mai multe exemple apar la Oradea – 11, Sibiu – 7, Satu Mare şi Târgovişte – câte 5.

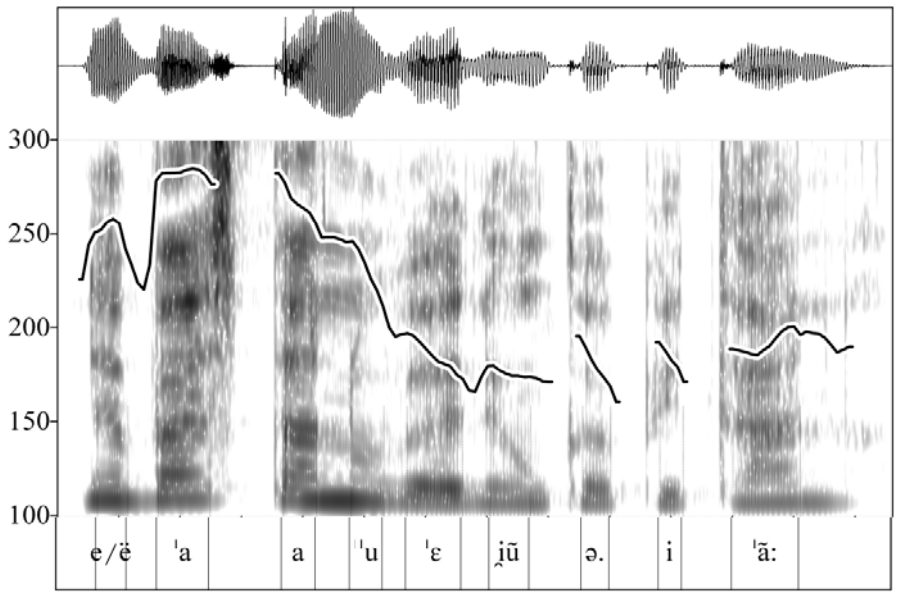

Fig.4. Oscilograma şi spectrograma enunțului BM5twkn2: *Nevasta nú védi-un căpitan.*

[14] Reluând observația lui S. Puşcariu (din *Dacoromania* III), I. Iordan 1975: 66 afirmă că „forma negativă a verbelor are accentul (principal!) pe negație: *"nu mérge, "nu pót* etc." şi notează accentul lexical pe verb. Vezi şi S. Puşcariu 1931–1933: 35 şi A. Graur 1935: 27: „dans *n-áduce, u* conserve tout de même un accent secondaire".

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

3.7. *nú vé* (16 ocurențe). Când *nu* are valori F0 mai mari (dar proeminență negativă), iar valorile superioare de I şi D se împart între cele două silabe, proeminența accentuală poate fi percepută ca relativ egală pe (n)*u* şi (v)*e*. De exemplu, în enunțul BM5twkn2 din fig. 4, *nu* are valori F0 şi de I mai mari, dar silaba *ve* are D mai mare; în BM5zwkn 3, *nu* are valori F0 mai mari, dar *(v)e* are I mai mare.

3.8. *"nu "ve* (23 ocurențe). În unele enunțuri (Bor – 5, Târgu Mureş 4, Cernăuți şi Bălți – 3, Botoşani şi Buzău – 2) au fost percepute ca fiind rostite emfatic atât *nu*, cât şi *ve*. În rostirea mai lentă a enunțului negativ se pot percepe două accente emfatice, unul tonal (muzical) pe *nu* şi unul de intensitate pe *ve*; vezi Cț6zwkn1 şi zwkn3[15].

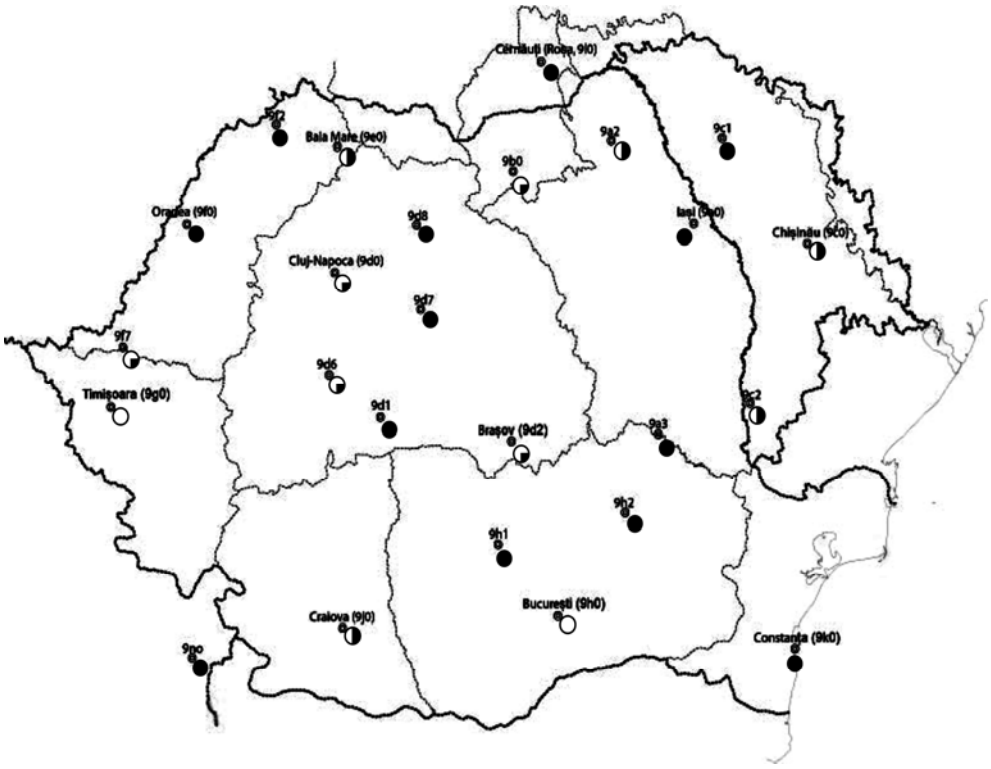
4. REPARTIȚIA TERITORIALĂ A EMFAZEI LUI *NU;* RELAȚIA CU GENUL VORBITORILOR

Harta 1 reprezintă frecvența relativă a accentuării emfatice a adverbului *nu* în sintagma *nu vede* în cele 25 de localități anchetate pentru AMPROM. Precizăm, încă o dată, că datele folosite aparțin variantei literare colocviale şi că intenția subiecților a fost aceea de a rosti enunțurile cu o intonație neutrală. Neatestarea fenomenului în unele localități sau la unii informatori nu înseamnă că acesta nu poate să apară în alte circumstanțe, de exemplu, în structurile sintactice prezentate în Gramatica 1966: 470. Emfaza lui *nu* a fost înregistrată, în total, în peste jumătate dintre enunțurile cercetate: 238*"nu vé* + 59*"nu vè* + 23*"nu "ve*=320, cu o frecvență variabilă între zero (neatestare) la Bucureşti şi Timişoara şi 24 (= 100%) la Bistrița-Năsăud; în proporție majoritară (17–24 ocurențe din 24 posibile) apare în puncte din aproape toate provinciile țării: Moldova, nordul Bucovinei şi al Basarabiei, nordul Munteniei, Dobrogea, Transilvania, Crişana, Timoc. Atestarea emfazei lui *nu* în proporții diferite în aproape toate punctele anchetate atestă tendința de generalizare la nivelul limbii literare colocviale (indirect şi în graiurile populare) a unei rostiri apărute inițial în anumite situații de vorbire; la unii vorbitori ea a devenit realizarea obişnuită a formei negative a verbului (cf. § 2).

În majoritatea cazurilor nu există diferențe semnificative între subiecții femei şi bărbați în privința frecvenței lui *"nu;* acolo unde există, ele apar, în măsură egală, în favoarea rostirii emfatice, atât la femei: Baia Mare – 8/1, Oradea – 11/2, Satu Mare 12/7, Târgovişte – 12/5, cât şi la bărbați: Arad – 3/11, Chişinău – 6/12, Constanța – 6/12.

[15] Ritmul lent de vorbire al inf. Cț6 se reflectă în durata mai mare a vocalelor la acest subiect (vezi tabelul 1).

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

Harta 1. Răspândirea teritorială a emfazei lui *nu:* ○ neatestată; ◔ 2–6 ocurențe (din 24 posibile); ◑ 8–14 ocurențe; ● 17–24 ocurențe (peste 70%).

Singura observație generală care se poate face este că tendința de generalizare a emfazei lui *nu* este mai activă la vorbitorii care rostesc enunțurile asertive negative cu accentul principal (nuclear) pe verb.

5. ANALIZA ACUSTICĂ A DATELOR

În tabelul 1 din *Anexă* prezentăm corelatele acustice (D, I și F0) ale vocalelor *(n)u* și *(v)e* din 144 de enunțuri rostite de 12 informatori din 6 localități, proeminența auditivă a silabelor *nu* și *ve*, precum și indicii acustici care contribuie la această proeminență. În § 3, am utilizat date din acest tabel pentru a caracteriza raporturile de proeminență auditivă dintre *nu* și *ve.* Auzul nostru percepe caracteristicele acustice ale sunetelor în mod global, ca „efect total" (Philippide 1984: 334)[16], încercând să stabilească limite categoriale în mișcarea continuă a

[16] Cf. Iordan 1970: 55 urm., care menționează și opinia lui M. Grammont că noi percepem trăsăturile acustice ale sunetelor ca o „sinteză" a acestora.

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

elementelor acustice (ca şi a celor articulatorii) ale sunetelor în lanțul sonor. Analiza instrumentală permite disocierea trăsăturilor acustice şi raportarea lor la anumite sunete.

Între trăsăturile fizice, în cazul dat acustice: frecvență, intensitate, durată, şi trăsăturile auditive pe care le percepem: înălțime, intensitate/perceptibilitate, durată nu există însă o relație biunivocă. O discordanță importantă este faptul că, pentru a fi percepute, trăsăturile acustice trebuie să aibă anumite valori. Psihoacustica încearcă să stabilească diferențe minime perceptibile pentru parametrii fizici. Deoarece pentru limba română nu au fost testate asemenea praguri/limite psihoacustice, vom propune limite orientându-ne după datele foneticii generale, precum şi după limitele stabilite pentru o limbă apropiată de română, anume spaniola (Fernández Planas y Martínez Celdrán 2003: 170–172)[17]. În tabelul 1 am utilizat ca praguri psihoacustice: pentru frecvență 15 Hz (la Fernández Planas y Martínez Celdrán: 1,5 semitonuri), pentru intensitate 1 dB; pentru ca diferența dintre două valori de durată să fie percepută, valoarea mai mare trebuie să depăşească o treime din valoarea mai mică. În tabel diferențele semnificative de D, I şi frecvență (F0) sunt marcate prin scrierea înnegrită (cu *bold*).

6. REZULTATE ALE ANALIZELOR AUDITIVĂ ŞI ACUSTICĂ

În §3 am distins opt grade diferite de proeminență a silabelor *nu* şi *ve*, caracterizându-le cu ajutorul datelor rezultate din analiza acustică. Câte trei raporturi se referă la proeminența accentuală a silabelor *nu* şi *ve*, iar două raporturi arată o proeminență egală a celor două silabe, realizată cu accent lexical obişnuit sau cu accent emfatic.

Analiza acustică ne permite să facem unele observații în legătură cu natura accentelor pe care le pot avea *nu* şi *ve* (silaba accentuată a verbului).

Negația *nu* poate avea trei ipostaze accentuale[18] diferite:

nu$_1$ – particulă negativă, morfem al formei negative a verbului, este neaccentuat sau poate primi un accent slab, secundar (*nù*);

nú$_2$ – semiadverb, mijloc lexical-sintactic de negație verbală, are accent obişnuit (lexical) şi poate fi dominat de accentul verbului: *nú "ve* sau îl poate domina: *nú vè;*

"nu$_3$ – semiadverb, mijloc lexical-sintactic de negație verbală şi semn al focalizării restrânse a verbului, poartă accentul emfatic al frazei.

[17] Se admite faptul că auzul poate distinge frecvențe care se deosebesc prin 20 Hz, intensități care diferă prin ca. 0,5 dB şi diferențe de durata de o treime din valoarea anterioară.

[18] Aceste trei tipuri de proeminență accentuală apar şi la *nu* care focalizează un alt constituent al enunțului decât verbul: ***nu tu*** *ai spus asta (ci eu am spus-o).*

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

Silaba accentuată *vé* este purtătoarea accentului lexical al verbului, iar varianta emfatică *"ve,* cu o frecvenţă mai redusă decât cea a lui *"nu*, semnalează focalizarea verbului.Silaba *vé* poartă şi accentul intonativ (tonal, *pitch accent*) al formei verbale. După modelul interpretativ autosegmental-metric (AM), accentele tonale pot fi asociate numai silabelor proeminente metric, adică silabelor cu accent lexical (*stress*). Există însă cazuri când alinierea accentului tonal la silaba accentuată se face cu întârziere, adică vârful mişcării ascendente a F0 se aliniază la silaba posttonică: contur melodic cu vârf întârziat (*late peak),* ca, de exemplu, primul accent tonal pe *nevásta:* L+>H* din fig. 2. În cazul emfazei lui *"nu* vârful F0 precedă silaba accentuată, avem a face cu un vârf timpuriu (*early peak*), accentul bitonal al formei verbale *"nu véde* putând fi notat ca H<+ !H*.

În cazul în care diferenţele dintre parametrii acustici ai celor două vocale rămân sub pragul perceptibilităţii (vezi datele la enunţurile B5dwkn2, swkn1, Crswkn2, 3, Cr6swkn3, Cţtwkn3, T5dwkn3), accentul formei negative *nu véde* este perceput ca fiind pe *ve*, datorită ponderii semantice a verbului. La mulţi vorbitori, perceperea accentului pe *vé* este susţinută de deschiderea lui *e* accentuat (la ardeleni) şi, mai ales, de faptul că verbul poartă accentul nuclear al enunţului.

După cum se poate observa în tabelul anexat, emfaza negaţiei *nu* se realizează, de regulă, printr-o ascensiune a tonului fundamental (F0), care atinge nivelul maxim în enunţ (HiF0), mişcarea tonului fiind ascendent–descendentă (accent circumflex, vezi fig. 3). Cu cât emfaza este mai puternică, cu atât vârful F0 atinge valori mai mari, situate la limita superioară a registrului tonal al vorbitorului. Accentul emfatic *"nu* este un accent sintactic muzical (melodic), care marchează focusul restrâns al formei negative a verbului[19]. Vorbitorii la care accentul nuclear al enunţului asertiv negativ este pe verb tind să substituie focusul larg din rostirea neutrală cu focusul restrâns realizat prin emfaza lui *nu.* Această realizare poate deveni modelul intonaţional obişnuit al asertivelor negative. În unele cazuri, *nu* emfatic are şi valori de I mai mari ca cele ale silabei *ve*; exemple mai numeroase au fost notate la Constanţa[20] – 20, Sibiu – 13, Satu Mare – 11, Bor – 10. În enunţul Cr5twkn1, *"nu* are toţi parametrii acustici (F0, I, D) superiori celor ai silabei *ve*, care este parţial dezaccentuată.

În schimb, proeminenţa silabei *ve* se bazează, după cum se poate observa în tabelul 1, aproape în toate cazurile pe intensitate. Uneori, la valorile superioare ale intensităţii se adaugă şi durata mai mare; cele mai multe exemple de acest fel s-au notat la Botoşani – 18, Cluj-Napoca – 14, Baia Mare şi Bor – 12, Târgovişte – 11. Accentul lui *ve* este un accent bazat pe intensitate şi, în subsidiar, pe durată[21]. Chiar

[19] Cf. Ladd (2008: 256 urm.), care consideră emfaza un mijloc paralingvistic de semnalare a focusului restrâns.

[20] Subiectul Cs6 are, de regula, atât vârful F0, cât şi vârful intensităţii în enunţ. Impresia auditivă este de emfază exagerată.

[21] Se admite că accentul lexical în română este *deintensitate* sau *dinamic* sau *expirator* (Philippide 1984: 329 şi urm., Puşcariu 1994: 96, Gramatica 1966: 468). Silaba accentuată are, de

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

când silaba accentuată a verbului este emfatizată, proeminența ei se bazează, de regulă, tot pe valori de I şi D mai mari (vezi enunțurile menționate sub 3.3). Accentul emfatic *"ve* poate fi numit, cu termenii folosiți de L. E. Armstrong, I. C. Ward (1926), *emfază de intensificare (emphasis for intensity)* a sensului verbului, iar emfaza lui *"nu – emfază de contrast (emphasis for contrast)*, semnalând focusul contrastiv vs. forma verbală afirmativă[22].

Emfaza lui *nu* nu poate fi considerată ca o rostire generalizată a enunțurilor asertive negative. În datele noastre, exemplele de acest fel abia dacă depăşesc jumătate din ocurențele posibile. Se poate vorbi de o tendință de a generaliza emfaza lui *nu,* care nu este condiționată diatopic sau diastratic, şi care se realizează în proporții diferite la vorbitorii care pun accentul nuclear pe verb (vezi § 4). Prin accentul emfatic al adverbului *nu* se realizează focalizarea formei verbale negative şi, mult mai rar, prin emfaza silabei accentuate a verbului.

ANEXĂ: Tabel 1

Infor-mator	Enunț	D	I	F0 (F1, F2, F3)	Proeminență auditivă	Indici acustici
B5	twkn1 nu	53	73	216 **210201**	nù vé	nu: F0
	ve	**76**	**75**	194 185 177		ve: D, I
	twkn2 nu	60	76	207 207 202	nu vé	ve: I
	ve	71	**77**	209 204 199		
	twkn3 nu	60	76	202 203 202	nu vé	ve: I
	ve	63	**79**	209 206 200		
	dwkn1 nu	56	70	193 190 187	nu vé	ve: I
	ve	46	**73**	188 184 179		
	dwkn2 nu	55	76	216 213 206	nù vé	
	ve	48	76	205 203 199		
	dwkn3 nu	55	74	205 202 195	nu vé	ve: I
	ve	48	**75**	199 197 194		
	swkn1 nu	69	**73**	193 190 183	nù vé	nu: I
	ve	69	72	184 177 171		
	swkn2 nu	73	74	198 193 184	nu vé	ve: I
	ve	64	**76**	196 195 188		
	swkn3 nu	65	**78**	194 194 190	nu vé	nu: I
	ve	61	77	192 190 185		
	zwkn1 nu	48	71	191 190 186	nu vé	ve: D, I
		65	**74**	193 188 180		

obicei, şi o înălțime şi durată mai mari în raport cu silabele neaccentuate. Despre raportul dintre accentul dinamic şi cel muzical, vezi Philippide *ibidem*; despre rolul înălțimii şi al duratei la accentul lexical, vezi Avram 1966, 1970, 1971.

[22] Cf. Kohler 2006.

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

	zwkn2 nu	52	74	202	199	193	nu vé	ve: D, I
	ve	**71**	**76**	198	196	190		
	zwkn3 nu	62	**79**	202	202	193	nù vé	nu: I
	ve	65	77	196	193	186		
B6	twkn1 nu	57	75	96	94	93	nu vé	ve: I
	ve	69	**78**	96	96	95		
	twkn2 nu	60	68	96	98	95	nu vé	ve: I
	ve	70	**71**	97	98	95		
	twkn3 nu	70	71	99	97	94	nu vé	ve: I
	ve	58	**74**	100	101	99		
	dwkn1 nu	64	70	195	190	187	nu vé	ve: I
	ve	64	**73**	189	185	180		
	dwkn2 nu	61	73	98	94	91	nu vé	ve: I
	ve	71	**74**	93	95	95		
	dwkn3 nu	62	72	98	95	92	nu vé	ve: I
	ve	67	**74**	95	95	89		
	swkn1 nu	60	78	97	94	90	nu vé	ve: D, I
	ve	**81**	**81**	95	94	90		
	swkn2 nu	65	74	93	90	89	nu vé	ve: I
	ve	71	**77**	94	94	91		
	swkn3 nu	56	72	96	94	93	nu vé	ve: I
	ve	64	**75**	93	96	93		
	zwkn1 nu	66	79	96	95	93	nu vé	ve: I
	ve	72	**80**	95	92	87		
	zwkn2 nu	74	76	91	88	86	nu vé	ve: I
	ve	78	**82**	94	93	90		
	zwkn3 nu	56	71	97	96	94	nu vé	ve: I
	ve	58	**72**	98	99	94		
Infor-mator	**Enunț**	**D**	**I**	**F0 (F1, F2, F3)**			**Proeminență auditivă**	**Indici acustici**
BM5	twkn1 nu	49	**74**	212	211	209	nù vé	nu: I
	ve	**86**	72	216	215	218		ve: D
	twkn2 nu	58	**78**	**246230211**			nú vé	nu: I, F0
	ve	**90**	76	197	184	177		ve: D
	twkn3 nu	59	78	206	**203**	**192**	nú "ve	nu: F0
	ve	**86**	**81**	191	183	171		ve: D, I
	dwkn1 nu	69	72	**237**	**233**	**218**	nú "ve	nu: F0
	ve	**106**	72	205	195	192		ve: D
	dwkn2 nu	71	**77**	**227**	**227**	**213**	"nu vè	nu: I, F0
	ve	84	75	187	174	168		
	dwkn3 nu	63	**78**	**233**	**213**	**193**	"nu vé	nu: I, F0
		79	73	176	170	162		
	ve							
	swkn1	64	72	207	195	188	nù vé	ve: D, I
	nu	**98**	**76**	194	191	195		
	ve							
	swkn2	68	**75**	**232**	**237**	**225**	"nu vé	nu: I, F0
	nu	80	72	188	163	160		
	ve							

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

	swkn3 nu	77	**79**	**244**	**229**	**180**	nú vè	nu: I, F0
	ve	78	73	182	172	160		
	zwkn1 nu	63	**80**	**245**	**239**	**219**	nú "ve	nu: I, F0
		85	79	209	191	182		ve: D
	zwkn2 nu	78	75	**258**	**250**	**227**	"nu vé	nu: F0
	ve	80	75	208	190	182		
	zwkn3 nu	70	78	**218**	**202**	181	nú vé	nu: F0
	ve	90	**79**	181	175	171		ve: I
BM6	twkn1 nu	51	80	137	136	**130**	nù vé	ve: D, I
	ve	**80**	**82**	127	123	113		
	twkn2 nu	46	81	137	137	**130**	nù vé	ve: D, I
	ve	**79**	**82**	125	124	115		
	twkn3 nu	45	80	155	156	**151**	nù vé	ve: D, I
	ve	**72**	**83**	143	145	131		
	dwkn1 nu	71	81	148	147	142	nu vé	ve: I
	ve	66	**82**	142	139	129		
	dwkn2 nu	73	77	149	149	143	nu vé	ve: I
	ve	70	**79**	149	149	140		
	dwkn3 nu	75	**81**	**160**	**155**	**142**	"nu vè	nu: I, F0
	ve	68	80	133	130	122		
	swkn1 nu	62	78	140	140	135	nu vé	ve: I
	ve	70	**82**	134	133	121		
	swkn2 nu	56	78	141	140	135	nu vé	ve: D, I
	ve	**74**	**82**	134	132	121		
	swkn3 nu	50	78	141	140	137	nu vé	ve: I
	ve	63	**82**	135	133	127		
	zwkn1 nu	52	77	147	144	135	nu vé	ve: D, I
	ve	**70**	**80**	134	133	127		
	zwkn2 nu	60	73	144	142	135	nu vé	ve: I
	ve	55	**80**	135	133	128		
	zwkn3 nu	73	80	**149**	**148**	**140**	nú "ve	nu: F0
	ve	**114**	**82**	133	126	114		ve: D, I
Infor-mator	**Enunț**	**D**	**I**	**F0 (F1,**	**F2,**	**F3)**	**Proeminență auditivă**	**Indici acustici**
Cr5	twkn1 nu	**78**	**84**	**235**	**240**	**230**	"nu vè	nu: D, I, F0
	ve	58	81	207	189	179		
	twkn2 nu	38	80	213	212	211	nu vé	ve: D, I
	ve	**51**	**84**	212	210	202		
	twkn3 nu	43	82	242	241	**240**	nù vé	ve: D
	ve	**57**	82	247	241	220		
	dwkn1 nu	57	77	225	**232**	**231**	"nu vé	nu: F0
	ve	54	**79**	220	205	196		ve: I
	dwkn2 nu	43	72	214	215	**214**	nù vé	ve: D, I
	ve	**58**	**74**	212	206	194		
	dwkn3 nu	35	76	226	225	221	nu vé	ve: D, I
	ve	57	**81**	228	221	207		

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

	swkn1 nu	60	84	**221**	**227**	**223**	"nu vè	nu: F0
	ve	58	84	202	186	177		
	swkn2 nu	49	82	215	212	205	nu vé	
	ve	50	83	202	202	196		
	swkn3 nu	49	78	219	217	214	nu vé	
	ve	60	78	215	216	209		
	zwkn1 nu	61	78	226	**231**	**226**	"nu vé	nu: F0
		67	79	218	198	184		
	zwkn2 nu	41	70	210	210	207	nu vé	ve: D, I
	ve	**60**	**74**	208	205	197		
	zwkn3 nu	46	77	222	220	217	nù vé	ve: I
	ve	51	**79**	216	210	204		
Cr6	twkn1 nu	71	81	**174**	**165**	**135**	"nu vè	nu: F0
	ve	66	80	102	100	98		
	twkn2 nu	65	81	**152**	**145**	**129**	"nu vè	nu: F0
	ve	61	81	111	106	102		
	twkn3 nu	56	79	**162**	**155**	**137**	"nu vé	nu: F0
	ve	57	**82**	113	110	106		ve: I
	dwkn1 nu	68	77	**150**	**140**	**125**	"nu vè	nu: F0
	ve	68	77	111	104	95		
	dwkn2 nu	67	74	147	144	137	nu vé	ve: I
	ve	64	**77**	142	143	139		
	dwkn3 nu	63	75	151	148	144	nu vé	ve: I
	ve	65	**79**	150	149	146		
	swkn1 nu	53	**84**	**135**	**130**	**121**	"nu vè	nu: I, F0
	ve	64	80	108	102	97		
	swkn2 nu	58	**84**	139	138	134	nú vé	nu: I
	ve	73	82	138	137	131		
	swkn3 nu	60	84	141	139	135	nu vé	
	ve	68	83	139	139	134		
	zwkn1 nu	70	**79**	139	138	135	nú vé	nu: I
	ve	70	77	139	140	135		
	zwkn2 nu	64	74	151	150	146	nu vé	ve: I
	ve	74	**76**	151	152	144		
	zwkn3 nu	59	77	**155**	151	143	"nu vé	nu: F0
	ve	62	78	138	138	136		
Infor-mator	**Enunț**	**D**	**I**	**F0 (F1,**	**F2,**	**F3)**	**Proeminență auditivă**	**Indici acustici**
Cț5	twkn1 nu	81	68	**288**	**277**	**228**	"nu vé	nu: F0
	ve	87	69	165	143	139		
	twkn2 nu	80	**75**	**220**	**194**	**170**	"nu vé	nu: I, F0
	ve	**110**	70	147	129	122		ve: D
	twkn3 nu	107	**75**	**375**	**368**	**269**	"nu vè	nu: I, F0
	ve	110	68	202	174	163		
	dwkn1 nu	64	67	**296**	**248**	**188**	nú "ve	nu: F0
	ve	**100**	**71**	153	134	133		ve: D, I
	dwkn2 nu	104	**78**	**307**	**321**	**279**	"nu vè	nu: I, F0
	ve	97	74	190	163	143		

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

	dwkn3 nu	128	77	**243**	**216**	**178**	"nu vé	nu: F0
	ve	112	76	173	161	151		
	swkn1 nu	96	**72**	**375**	**364**	**275**	"nu vè	nu: I, F0
	ve	100	69	202	171	148		
	swkn2 nu	95	71	**300**	**293**	**240**	"nu vè	nu: F0
	ve	110	71	181	155	142		
	swkn3 nu	89	**71**	**286**	**266**	**229**	"nu vé	nu: I, F0
	ve	**123**	68	176	150	142		ve: D
	zwkn1 nu	115	70	**238**	**256**	**223**	"nu vé	nu: F0
		111	**73**	182		162		ve: I
				154				
	zwkn2 nu	102	69	**274**	**272**	**232**	"nu vé	nu: F0
	ve	112	**72**	194	164	145		ve: I
	zwkn3 nu	116	71	**297**	**298**	**243**	"nu vé	nu: F0
	ve	129	**73**	201	183	166		ve: I
Cț6	twkn1 nu	132	72	**228**	**213**	**129**	"nu vè	nu: F0
	ve	110	72	122	112	98		
	twkn2 nu	133	68	**165**	**170**	**115**	"nu vé	nu: F0
	ve	124	**70**	116	109	95		ve: I
	twkn3 nu	131	67	129	127	118	nù vé	
	ve	113	68	121	117	111		
	dwkn1 nu	95	68	125	110	104	nu vé	ve: I
	ve	119	**72**	106	107	109		
	dwkn2 nu	138	70	**166**	**199**	**165**	"nu vè	nu: F0
	ve	119	71	131	117	107		
	dwkn3 nu	126	69	**142**	**170**	**126**	"nu vé	nu: F0
	ve	138	**73**	113	103	90		ve: I
	swkn1 nu	141	71	**141**	**143**	122	"nu vé	nu: F0
	ve	166	71	124	122	119		
	swkn2 nu	122	68	**151**	**169**	**132**	"nu vé	nu: F0
	ve	152	68	109	95	86		
	swkn3 nu	133	72	**164**	**179**	**132**	"nu vé	nu: F0
	ve	139	73	129	120	111		
	zwkn1 nu	131	66	**157**	**173**	**136**	"nu "ve	nu: F0
	ve	122	**72**	123	117	111		ve: I
	zwkn2 nu	147	71	**139**	**183**	**122**	"nu vé	nu: F0
	ve	147	**73**	107	98	91		ve: I
	zwkn3 nu	121	70	**146**	**181**	**167**	"nu " ve	nu: F0
	ve	123	**73**	115	103	97		ve: I
Infor-mator	**Enunț**		**D**	**I**	**F0 (F1, F2, F3)**		**Proeminență auditivă**	**Indici acustici**
Iş5	twkn1 nu	91	73	**328**	**343**	**308**	"nu vé	nu: F0
	ve	86	**78**	269	253	256		ve: I
	twkn2 nu	89	73	**293**	**317**	**307**	"nu vé	nu: F0
	ve	94	**76**	259	241	250		ve: I
	twkn3 nu	97	72	**300**	**332**	**311**	"nu vé	nu: F0
	ve	80	**77**	274	263	267		ve: I
	dwkn1 nu	78	75	**325**	**329**	**303**	"nu vé	nu: F0
	ve	85	**77**	270	257	269		ve: I

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

	dwkn2 nu	87	74	**272**	**285**	**288**	"nu vé	nu: F0
	ve	77	**76**	259	257	257		ve: I
	dwkn3 nu	**112**	74	**297**	**313**	**299**	"nu vé	nu: D, F0
	ve	77	**77**	238	239	245		ve: I
	swkn1 nu	73	72	**265**	**283**	**282**	"nu vé	nu: F0
	ve	82	**76**	261	251	255		ve: I
	swkn2 nu	85	74	**272**	**290**	**294**	"nu vé	nu: F0
	ve	85	**77**	237	230	230		ve: I
	swkn3 nu	107	74	**281**	**299**	**293**	"nu vé	nu: F0
	ve	92	**77**	238	237	239		ve: I
	zwkn1 nu	112	73	**272**	**312**	**290**	"nu vé	nu: F0
		94	**76**	221	230	240		ve: I
	zwkn2 nu	113	74	**305**	**321**	**313**	"nu vé	nu: F0
	ve	90	**78**	245	240	244		ve: I
	zwkn3 nu	95	74	**283**	**306**	**308**	"nu vé	nu: F0
	ve	85	**77**	251	242	243		ve: I
Iş6	twkn1 nu	78	75	**155**	**163**	**158**	"nu vé	nu: F0
	ve	**110**	**76**	136	127	126		ve: D, I
	twkn2 nu	106	74	**167**	**164**	**156**	"nu vé	nu: F0
	ve	93	**76**	131	122	120		ve: I
	twkn3 nu	80	76	**160**	**163**	**160**	"nu vé	nu: F0
	ve	**109**	76	132	127	124		ve: D
	dwkn1 nu	112	76	**160**	**158**	**146**	"nu vé	nu: F0
	ve	108	76	130	124	123		
	dwkn2 nu	79	72	143	142	130	nu vé	ve: I
	ve	83	**77**	140	133	128		
	dwkn3 nu	123	75	**160**	**158**	**144**	"nu vé	nu: F0
	ve	104	**77**	131	124	123		ve: I
	swkn1 nu	96	74	**163**	**158**	**147**	"nu vé	nu: F0
	ve	109	**76**	123	115	113		ve: I
	swkn2 nu	103	75	**160**	**157**	**147**	"nu vé	nu: F0
	ve	93	76	126	118	115		
	swkn3 nu	98	74	**163**	**157**	**145**	"nu vé	nu: F0
	ve	114	**76**	123	115	112		ve: I
	zwkn1 nu	100	75	**161**	**159**	**150**	"nu vé	nu: F0
	ve	106	**77**	129	116	109		ve: I
	zwkn2 nu	93	74	**158**	**155**	**142**	"nu vé	nu: F0
	ve	97	**76**	121	113	110		ve: I
	zwkn3 nu	105	75	**161**	**158**	**145**	"nu vé	nu: F0
	ve	92	**77**	123	115	109		ve: I
Infor-mator	**Enunț**		**D**	**I**	**F0 (F1, F2, F3)**		**Proeminență auditivă**	**Indici acustici**
T5	twkn2 nu	57	72	204	205	205	nu vé	ve: I
	ve	60	**75**	210	206	199		
	twkn3 nu	49	74	209	212	211	nu vé	ve: I
	ve	54	**77**	210	210	198		
	dwkn1 nu	49	76	**234**	**229**	**221**	nú "ve	nu: F0
	ve	71	**81**	216	208	194		ve: D, I

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

	dwkn2 nu	55	75	226 223 215	nu vé	ve: I
	ve	66	**79**	221 221 217		
	dwkn3 nu	50	76	224 220 214	nù vé	ve: I
	ve	56	**77**	211 211 207		
	swkn1 nu	55	71	204 200 194	nù vé/"ve	ve: I
	ve	61	**78**	203 205 200		
	swkn2 nu	55	71	213 213 211	nu vé	ve: I
	ve	61	**75**	222 222 216		
	swkn3 nu	53	77	247 239 225	nu vé	ve: I
	ve	61	**81**	241 241 236		
	zwkn1 nu	52	74	218 217 209	nu vé	ve: D, I
	ve	**74**	**79**	225 224 214		
	zwkn2 nu	60	77	222 224 224	nu vé	ve: I
	ve	67	**79**	229 231 224		
	zwkn3 nu	37	74	232 230 227	nu vé	ve: D, I
	ve	**55**	**77**	226 225 218		
T6	twkn1 nu	67	74	116 116 113	nu vé	ve: I
	ve	68	**78**	112 105 100		
	twkn2 nu	71	70	106 105 102	nu vé	ve: I
	ve	67	**76**	99 94 89		
	twkn3 nu	71	72	110 108 105	nu vé	ve: I
	ve	78	**80**	107 102 99		
	dwkn1 nu	**98**	75	116 116 109	nù vé	nu: D
	ve	69	**80**	113 108 101		ve: I
	dwkn2 nu	65	70	103 100 97	nu vé	ve: I
	ve	61	**77**	96 93 89		
	dwkn3 nu	85	72	116 114 106	nu vé	ve: I
	ve	77	**79**	102 99 95		
	swkn1 nu	78	74	119 116113	nù vé/"ve	ve: I
	ve	77	**80**	114 103 95		
	swkn2 nu	**77**	73	**107103 98**	nú vé	nu: F0, D
	ve	50	**75**	90 87 84		ve: I
	swkn3 nu	62	71	102 101 98	nu vé	ve: I
	ve	70	**77**	100 99 95		
	zwkn1 nu	63	73	117 118 116	nu vé	ve: I
	ve	67	**76**	108 101 98		
	zwkn2 nu	53	69	97 96 95	nu vé	ve: I
	ve	55	**75**	95 94 92		
	zwkn3 nu	67	72	109 109 106	nu vé	ve: I
	ve	57	**78**	105 102 99		

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Armstrong, Ward 1926 = L. E. Armstrong, I. C. Ward, *A Handbook of English Intonation*, Cambridge: Heffer.

Avram 1966 = Andrei Avram, *Durata vocalelor şi perceperea accentului în limba română*, în SCL, XVII, nr. 3, p. 263–269.

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

1968 – *Transferul accentual în limba română*, în SCL, XIX, nr. 5, p. 457–462.
1970 – *Sur le rôle de la fréquence dans la perception de l'accent en roumain*, în Proc. VI Congr. Phon., p. 137–139.
1971 – *Observații asupra duratei sunetelor în limba română (în legătură cu înălțimea și cu intensitatea)*, în FD, vol. VII, p. 51–58.

Cipariu 1869 = Timotei Cipariu, *Gramatica limbei române.* Partea I. *Analitica.* Cu spesele Societății Academice Române, București.

Dascălu Jinga 2001 = Laurenția Dascălu Jinga, *Melodia vorbirii în limba română*, București: Univers Enciclopedic.
2002 – *Specificul limbii române reflectat în intonația vorbirii*, București, Editura Academiei Române.

Fernández Planas, Martínez Celdrán 2003 = Ana María Fernández Planas, Eugenio Martínez Celdrán, *El tono fundamental y la duración: dos aspectos de la taxonomía prosódica en dos modalidades de habla (enunciativa e interrogativa) del español*, în *Estudios de Fonetica Experimantal*, XII, p. 165–200.

Garde 1968 = Paul Garde, *L'accent,* Paris, PUF.

Gramatica 1966 = *Gramatica limbii române*, vol. al II-lea, ed. A II-a, revăzută și adăugită; tiraj nou, București, Editura Academiei Române.

Gramatica 2005 = *Gramatica limbii române*, vol. al II-lea. *Enunțul*, București, Editura Academiei Române.

Graur 1935 = A. Graur, *Notes sur les diphtongues en roumain*, în BL, III, p. 15–53.
1937 – *Autour de l'article postposé*, în BL, V, p. 204–216.

Iordan 1975 = Iorgu Iordan, *Stilistica limbii române.* Ediție definitivă, București: Editura Științifică.

Isačenko 1966 = A. V. Isačenko, *La perception des éléments prosodiques*, în *Cahiers de linguistique théorique et appliquée*, III, Actes du Colloque „Forme et substance en phonétique", Bucarest, 20–23 septembre 1965, Université de Bucarest, p. 69–73.

Kohler 2006 = Klaus J. Kohler, *What is Emphasis and How is it Coded?,* www.ipds.uni-kiel.de/kjk/pub_exx/kk2006.html.

Ladd 2008 = D. Robert Ladd, *Intonational Phonology. Second Edition*, Cambridge: University Press.

Lombard 1935 = Alf Lombard, *La prononciation du roumain*, Uppsala.

Mairano 2011 = Paolo Mairano (ed.), *Intonations romanes*, în *Géolinguistique*, hors-série n° 4, p. 1–5.

Philippide 1984 = Alexandru Philippide, *Opere alese. Teoria limbii*, editate de G. Ivănescu și Carmen-Gabriela Pamfil. Cu un studiu introductiv și comentarii de G. Ivănescu, București, Editura Academiei Române.

Puşcariu 1924 = Sextil Puşcariu, *Articole mărunte*, în *Dacoromania* III, 1923, Cluj. p. 772.
1931–1933 – *Considerații asupra sistemului fonetic și fonologic al limbii române*, în *Dacoromania* VII, Cluj, p. 1–55.
1994 – Sextil Puşcariu, *Limba română.* Vol. II. *Rostirea*, ediție îngrijită de Magdalena Vulpe. Studiu introductiv de Andrei Avram, București, Editura Academiei Române.

Romano, Lai, Roullet 2005 = A. Romano, J.-P. Lai, S. Roullet, *La méthodologie AMPER*, în *Géolinguistique*, hors-série n° 3, p. 1–5.

Turculeț 2013 = Adrian Turculeț, *Atlasul multimedia prozodic român (AMPROM)*, în FD, vol. XXXII, p. 157–172 (www.amprom).

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)

THE EMPHASIS OF *NU* IN THE NEGATIVE FORMS OF THE VERB

ABSTRACT

The emphasis of *nu* came tu the attention of many researchers, and is considered a specific feature of the Romanian language. However, several issues remained to be clarified, for ex., the acoustic nature of *"nu* or its occurence in the real utterance of negativ sentences. Here we researched the behavior of *nu* as part as *nu véde* in four sentences from archive of *The Romanian Multimedia Prosodic Atlas* (AMPROM I), recorded from 50 subiects in 25 cities. Auditory analysis shows eight degrees of prominence of stressed syllables *nu* and *ve*. We characterized them further, using acoustic analysis, and found that the emphatic stress *"nu* is a melodic sentence stress (especially through the ascension of F0, with the maximum peak HiF0); it marking the narrow focus of the negative form of the verb. The prominence of the stressed syllable of the verb *véde* is based mainly on the intensity; *vé* bears lexical stress and pitch accent of the verbal forme. We believe that the emphasis of *nu* should not be considered a general utterance of the negative sentences. There is a tendency to generalize this emphasis in the negative sentences, which is realized in different degrees by those speakers who put the primary (nuclear) accent on the verb.

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iaşi
Bulevardul Carol I, nr.11

BDD-A29394 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:04 UTC)